

Vaše značka MZDR 208/2023-3/OPŘ
Sp. zn. 39/2021/NZ/MSŘ
Č. j. KVOP-7033/2023
Datum 21. února 2023

Vážený pan
prof. MUDr. Vlastimil Válek, CSc., MBA, EBIR
ministr
Ministerstvo zdravotnictví
Palackého náměstí 4
128 01 Praha 2

Vážený pane ministře,

děkuji za Vaše vyjádření ke zprávě z návštěvy Psychiatrické nemocnice Brno („nemocnice“). Na úvod bych Vás chtěl informovat, že z pověření veřejného ochránce práv JUDr. Stanislava Křečka, který na mě přenesl některé oblasti své působnosti,¹ mj. i oblast dohledu nad omezováním osobní svobody, jsem se ujal této záležitosti. **Považuji za podstatné vyjasnit některá témata, která se v předchozí výzvě zřejmě nepodařilo zcela přesně vysvětlit, a žádám Vás o doplňující vyjádření.**

Dopis člením podle opatření, u nichž Vás ochránce žádal, abyste přijal kroky k jejich naplnění.

Opatření č. 12 – Pacienti dostávají po každém praní jiné erární oblečení

Text opatření ve zprávě: Umožnit pacientům nosit osobní oblečení, a to vlastní nebo přidělené stejnému pacientovi po celou dobu jeho hospitalizace (bezodkladně).

Zpráva se opatření věnuje na straně 17 a 18.

Souhlasím s Vámi, že v mnoha případech může být zdravotní stav pacienta takový, že vyžaduje výměnu oblečení i několikrát denně a využití erárního oblečení je v těchto případech praktičtější. Uvádíte, že se jedná např. o imobilní nebo inkontinentní pacienty, pacienty s vážnými komorbiditami, kteří vyžadují provedení specifických zdravotních výkonů jako např. zavedení permanentní katetr, krvácení, ošetřování ran či jiných poranění kůže.

V nemocnici však bylo erární oblečení přidělováno (a to po každém praní jiné) i na stanicích, kde značná část pacientů nevyžadovala pravidelnou výměnu oblečení několikrát denně. Zejména na stanici 16, kde pobývaly pacientky ve věku od 18 let do důchodového věku, nebylo vydávání jiného oblečení včetně spodního prádla po každém praní způsobeno zdravotním stavem pacientek, ale organizační náročností třídění oblečení.² Na stanicích 17 a 10, kde pobývají muži vyššího věku, považuji za hlavní problém to, že všichni pacienti měli zcela stejné košile.

1 Podle § 2 odst. 4 zákona o veřejném ochránci práv. Více na www.ochrance.cz v části O nás → JUDr. Vít Alexander Schorm, zástupce veřejného ochránce práv.

2 Zdůrazňuji, že jsem si vědom náročnosti práce na uvedených odděleních. Nepožaduji, aby již teď vytížený personál dostával další úkoly. Požaduji personální posílení oddělení, aby bylo možné péči poskytovat v důstojnějších podmínkách.

Na rozdíl od Vás si myslím, že některé stanice je možné srovnávat se zařízeními sociální péče, která lidem nahrazují domov. Není totiž vždy pravidlem, že ve zdravotnickém zařízení jsou hospitalizováni vážněji nemocní pacienti, kteří vyžadují lůžkovou zdravotní péči. Z návštěv psychiatrických nemocnic máme poznatky o tom, že část pacientů na odděleních následné péče pobývá dlouhodobě z důvodu nedostatku vhodných sociálních služeb.³ **Nepovažuji za správné, že se pro některé pacienty nemocnice stávají po mnoho let místem, které jim nahrazuje domov. Nelze však ignorovat, že tomu tak je.**

Pobyťová zařízení sociálních služeb mohou sloužit jako zdroj inspirace při hledání postupů, které může Ministerstvo zdravotnictví psychiatrickým nemocnicím z pozice zřizovatele doporučovat k rozvoji sociálních kompetencí dlouhodobě hospitalizovaných pacientů. V pobyťových zařízeních sociálních služeb používají nažehlovací pásy k označení oblečení. Pokud jsou pásy umístěny na vnitřní straně oblečení a mají malé rozměry, nepovažuji to za nedůstojné, a to zejména ve srovnání s alternativou, že pacient obdrží jiné oblečení včetně spodního prádla po každém praní.

Vážím si snahy Ministerstva zdravotnictví v rámci reformy péče o duševní zdraví, aby pacientů pobývalo v nemocnicích ze sociálních důvodů co nejméně. Jedná se však o náročný úkol, který si vyžádá mezirezortní spolupráci a čas. Někteří pacienti tak budou z důvodu nedostatku vhodných sociálních služeb v nemocnicích pobývat i v následujících letech. Považuji za nutné, aby u těchto pacientů byly i v rámci dlouhodobé hospitalizace co nejvíce podporovány sociální kompetence, jinak pro ně bude přechod do světa mimo nemocnici náročnější. Pro udržení jejich sociálních kompetencí považuji za důležité, aby v případě, že si nejsou schopni zajistit vlastní oblečení, dostávali stejné oblečení (v dostatečném množství) po celou dobu jejich hospitalizace.

Opatření č. 44 – Uzamykání pacientů z protiepidemických důvodů

Text opatření ve zprávě: Uzamykat z protiepidemických důvodů na pokojích pouze pacienty, u nichž pro to existuje právní důvod, a ten pacientům prokazatelně sdělovat (průběžně).

Zpráva se opatření věnuje na straně 42 a 43.

Souhlasím s Vámi, že je velmi obtížné vytvořit jednotný a v praxi použitelný postup v rámci celé České republiky, neboť příslušná protiepidemická opatření, popř. způsob jejich provedení, závisí především na individuálním hodnocení rizik.

Nepožaduji po Vás stanovení podmínek, za jakých lze přistoupit k uzamčení pacientů na pokoji, ale stanovení procesního postupu nemocnic pro situace uzamčení pacienta na pokoji z protiepidemických důvodů.

Považuji za důležité, aby každé uzamčení člověka na pokoji mělo oporu v zákoně a aby byly naplněny pojistky, které zákon s takovým uzamčením spojuje. Naše poznatky svědčí o tom, že **nemocnice neví, jak mají při uzamčení pacienta z protiepidemických důvodů procesně**

³ Naposledy o tomto problému veřejný ochránce práv vyrozuměl Ministerstvo zdravotnictví v dopisu ze dne 10. 1. 2023 zaslaném se sp. zn. 32/2021/NZ.

postupovat. Při žádné z návštěv jsme se nesetkali např. s tím, že by uzamčení pacienti byli o nařízení izolace nebo karantény informováni písemně nebo že by byli poučeni o možnosti přezkumu.

Metodické vedení považuji za důležité pro případ opakování epidemie i pro jiná infekční onemocnění, s nimiž se na psychiatrických odděleních setkáváme (například svrab).

Žádám, aby **Ministerstvo zdravotnictví poskytlo metodické vedení nemocnicím, které zřizuje. Jeho obsahem by měl být procesní postup, kterým se má nemocnice řídit v situaci, kdy pacienta zamkne na pokoji z protiepidemických důvodů.**

Vážený pane ministře, o vyjádření Vás žádám ve lhůtě 30 dnů od obdržení tohoto dopisu.

S pozdravem

JUDr. Vít Alexander Schorm
zástupce veřejného ochránce práv
(podepsáno elektronicky)